

นโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย Special Economic Zones Development Policy, Chiang Rai Province

สีบพงศ์ สุขสม (Suebpong Suksom) *

Received: September 29, 2020

Revised: October 31, 2020

Accepted: December 2, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เพื่อศึกษานโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจจังหวัดเชียงราย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดเชียงราย ที่จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน และเพื่อศึกษาการพัฒนาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจการค้าการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน อันจะส่งผลกระทบต่อประชาชนของแต่ละประเทศที่มีส่วนได้เสียจากการใช้นโยบายการพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัยเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 26 คน ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์เกี่ยวกับพื้นที่ ซึ่งเป็นผู้นำท้องถิ่นของจังหวัดเชียงราย และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายโดยใช้หลักเหตุผลเชิงตรรกะ

ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนานโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจจังหวัดเชียงราย 1) ด้านการลงทุน 2) ด้านการเกษตร 3) ด้านสิ่งแวดล้อม 4) ด้านการท่องเที่ยว มีพัฒนาการไปในทิศทางที่ตื่นตัวตอบรับนโยบายทุกๆ ด้าน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อการพัฒนาและปรับตัวของประชาชนในการแข่งขันทางธุรกิจเพื่อสร้างความมั่งคั่งในแต่ละประเทศในกลุ่ม GMS จะทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้นโดยตรง ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ประชาชนของทุกประเทศตอบรับความตื่นตัวจากการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาของทุกๆ ด้าน

คำสำคัญ: นโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคม, เขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงราย

Abstract

This research aimed to study Chiang Rai Economic Development Policy. It was a qualitative research aimed at studying the development policy of the special economic zone of Chiang Rai Province that will affect the quality of life of the people and to study the development of economic, trade and investment relations with neighboring countries. This will affect to the people of each country who have interests from the use of the development policy as a special economic zone in Chiang Rai Province, using an interview form as a research tool. This was an in-depth interview from 26 key informants who are experts and have experienced in the area which are the local leaders of Chiang Rai, and analyze the data using logical reasoning.

The research results revealed that the development of economic zone development policy in Chiang Rai Province: 1) Investment, 2) Agriculture, 3) Environment, and 4) Tourism have evolved in a direction that is alert to accept all policies, causing changes to exchange knowledge for the development and adjustment of the people in business competition to create wealth in each country in the GMS. It directly improves people's quality of life, according to the Economic Development Plan of the ASEAN Economic Community (AEC), people of all countries respond to the evolving changes of every country.

* อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
University Staff, Western University

Keywords: Economic Zone Development Policy, Social Economic Development Plan, Chiang Rai Special Economic Zone

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เชียงราย เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในภาคเหนือสุดของประเทศไทย ในทางภูมิศาสตร์ มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเมียนมาร์และประเทศ สปป.ลาว มีพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดพะเยา จังหวัดลำปาง และจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วยเมืองที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์มาตั้งแต่ยุคก่อตั้งหิรัญนครเงินยางเชียงแสน และอาณาจักรล้านนา เช่น เมืองเงินยาง เมืองเชียงแสน และเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงรายแบ่งการปกครองออกเป็น 18 อำเภอ มีแม่น้ำกก แม่น้ำอิง แม่น้ำรวก และแม่น้ำโขง เป็นแม่น้ำสายสำคัญ ทำเลที่ตั้งของจังหวัดเชียงรายอยู่บริเวณรอยต่อระหว่าง 3 ประเทศ คือ ประเทศไทย ประเทศเมียนมาร์ และประเทศ สปป.ลาว หรือรู้จักกันในนามของดินแดนสามเหลี่ยมทองคำ ในอดีตเคยเป็นแหล่งผลิตและขนส่งฝิ่นที่สำคัญของโลก ปัจจุบันจังหวัดเชียงรายเป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของประเทศไทย (จังหวัดเชียงราย, ออนไลน์)

ในการประชุมสุดยอดผู้นำ 10 ประเทศ ASEAN ที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 14-15 ธันวาคม พ.ศ. 2538 (1995) เป็นมูลเหตุหนึ่งทำให้เกิดการกำหนดให้จังหวัดเชียงรายเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งมีข้อตกลงร่วมกันให้มีการพัฒนาในด้านต่างๆ โดยเฉพาะ คือ (1) เส้นทางคมนาคมทั้งทางบกและทางน้ำ นอกจากนี้ได้ตกลงให้มีการพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมในประเทศที่อยู่ในภูมิภาคลุ่มน้ำโขงก่อนซึ่งประกอบด้วย กัมพูชา ลาว พม่า ไทย เวียดนาม และมณฑลยูนนานของจีนตอนใต้ ซึ่งแผนนโยบายความร่วมมือระดับประเทศ ตามโครงการของ GMS เริ่มดำเนินการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 โดยมีธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB: Asian Development Bank) เป็นผู้ให้การสนับสนุนหลักเป็นโครงการความร่วมมือระหว่าง 6 ประเทศ คือ ไทย เมียนมาร์ สปป.ลาว กัมพูชา เวียดนามและจีน (ยูนาน) ที่มีแนวพรมแดนที่ติดกันและมีเจตนารมณ์ที่จะร่วมมือกันทางเศรษฐกิจเพื่อความกินดีอยู่ดีของประชาชนหรือที่เรียกว่าประเทศกลุ่มอนุภาคลุ่มน้ำโขง(The Greater Mekong Subregion Economic Cooperation: GMS) โดยมีวิสัยทัศน์ “เพื่อมุ่ง

สู่การเป็นอนุภาคที่เจริญรุ่งเรืองและเป็นหนึ่งเดียวกัน” เพื่อหาทางร่วมมือกันในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่ง และ (2) การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมร่วมกัน รวม 9 สาขา อันได้แก่ 1) ด้านการคมนาคมขนส่ง 2) ด้านโทรคมนาคม 3) ด้านพลังงาน 4) ด้านการค้า 5) ด้านการลงทุน 6) ด้านการเกษตร 7) ด้านสิ่งแวดล้อม 8) การท่องเที่ยว และ 9) ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย เป็นผู้ให้การสนับสนุนหลักและเป็นผู้ประสานงานกลางในการดำเนินโครงการในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากรมนุษย์ร่วมกับองค์การระหว่างประเทศและรัฐบาลต่างประเทศอื่นๆ ที่ให้การช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา ที่ผ่านมานั้น GMS ได้มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมในอนุภูมิภาคตามแนวกว้างที่พัฒนาเศรษฐกิจแล้ว 3 แนวหลัก คือ แนวพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor) เชื่อมโยงเมียนมาร์-ไทย-สปป.ลาว-เวียดนาม แนวพื้นที่เศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor) เชื่อมโยงไทย-เมียนมาร์ - สปป.ลาว-จีน และแนวพื้นที่เศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor) เชื่อมโยงไทย-กัมพูชา-เวียดนาม รวมถึงการอำนวยความสะดวกการค้าและการขนส่งข้ามพรมแดน ผ่านความตกลงว่าด้วยเขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA) นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจเมืองหน้าด่านทางตอนเหนือของประเทศไทยที่เป็นประตูสู่กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง(GMS) เพราะนอกจากจะมีพรมแดนติดประเทศถึง 2 ประเทศ คือ "เมียนมาร์" และ "สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)" ยังสามารถเชื่อมโยงไปถึง "มณฑลยูนนาน" เมืองตอนใต้ของ "สาธารณรัฐประชาชนจีน" ด้วย โดยเส้นทางการค้าและการท่องเที่ยวระหว่างกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงในกรอบโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ มีทั้งทางบกที่ด่านพรมแดนไทย-พม่า ด้าน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ด้วยถนน R3B และทางน้ำ คือ ด้านเชียงแสน และด้านเชียงของ โดยทางเรือเดินแม่น้ำโขงหรือแม่น้ำล้านช้างและมีถนน R3A เชื่อมไปถึงจีนตอนใต้ เพื่อการขนส่งที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น (หนังสือพิมพ์ทรานสปอร์ตเจอร์นัล, 2556, 2 ธันวาคม)

การเปิดประตูทางการค้าระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านตามแนวชายแดนนับเป็นวิถีชีวิตการค้าดำเนิน

ธุรกิจควบคู่กับการอยู่ร่วมกันของสังคมมนุษย์ซึ่งมีมาแต่บรรพกาลก่อนมีการกำหนดพรมแดน การแบ่งเขตประเทศ หลังจากมีการกำหนดเขตแดนแบ่งเป็นประเทศกันแล้วแต่ความเป็นสังคมมนุษย์ไม่อาจมีพรมแดนมีกีดกันได้ การติดต่อสัมพันธ์กันยังคงดำเนินต่อไป ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของความสัมพันธ์นั้นจะมีเป้าหมายด้วยเรื่องราวอะไรที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ พื้นที่จังหวัดเชียงรายมีชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านโดยตรงอย่างน้อย 2 ประเทศ กล่าวคือ สปป.ลาว และเมียนมาร์ ทิศเหนือติดต่อกับเมืองสาตและจังหวัดท่าขี้เหล็ก รัฐฉานประเทศเมียนมาร์ และแขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว ถูกกั้นด้วยแม่น้ำโขงแต่หลังจากมีการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 เมื่อปี 2556 ที่ห้วยทราย ผังไทยที่จังหวัดเชียงรายและเชียงของฝั่ง สปป.ลาว แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการเชื่อมต่อแผ่นดินไทย-ลาวอย่างไม่หยุดยั้ง นั้นหมายถึงความจำเป็นและสำคัญต่อมวลมนุษยชาติในภูมิภาคนี้และทั่วโลก โครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงตามแนวเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (The GMS North-South Economic Corridor Bridge Project) (ห้วยทราย-เชียงของ) หรือโครงการก่อสร้างสะพานมิตรภาพแห่งที่ 4 เป็นโครงการของกรอบความร่วมมืออนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง (The Greater Mekong Subregion Economic Cooperation: GMS) จังหวัดเชียงรายจึงเป็นพื้นที่เป้าหมายที่จะต้องเตรียมความพร้อมในที่จะเป็นพื้นที่รองรับเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษตามนโยบายของรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีศักยภาพมากเพียงใด ผู้วิจัยจึงได้ให้ความสำคัญและดำเนินการค้นหาคำตอบจากกระบวนการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง นโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษานโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดเชียงรายที่จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจการค้าการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน อันจะส่งผลกระทบต่อประชาชนของแต่ละประเทศที่มีส่วนได้เสียจากการใช้นโยบายการพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. กรอบแนวคิด ทฤษฎี

จากกรอบแนวคิดการวิจัยที่มุ่งเน้นทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมที่จะส่งผลต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนตามมานั้น ผู้วิจัยใช้แนวคิด ทฤษฎี และกำหนดปัจจัยที่เป็นตัวแปรทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามมาประกอบด้วย 1) ทฤษฎีระบบโลก (World System Theory) 2) ทฤษฎีวิวัฒนาการการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Evolutionary Theories of Social Change) 3) ทฤษฎีโลกาภิวัตน์ (Globalization Theory) 4) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ

2. กรอบเนื้อหา

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย อยู่ในแผนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 2 ตามประกาศ กนพ. ที่ 2/2558 ของรัฐบาล นอกจากนี้สามารถเชื่อมโยงลงมาทางใต้สู่ท่าเรือแหลมฉบังเพื่อส่งออกทางทะเลไปยังภูมิภาคอื่นของโลก ดังนั้นเชียงรายจึงมีศักยภาพในการให้บริการด้านโลจิสติกส์แก่จีนตอนใต้และพื้นที่ตอนบนของเมียนมา และ สปป.ลาว เพื่อขนส่งสินค้าออกทางทะเลที่แหลมฉบัง มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในเชียงรายกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตอนบนของเมียนมาและ สปป.ลาว และจีนตอนใต้ นอกจากนั้นอุตสาหกรรมในพื้นที่ เช่น อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรและอาหาร เครื่องเรือนแปรรูปไม้ มีโอกาสพัฒนาขยายห่วงโซ่มูลค่าการผลิต ของจังหวัดเชียงราย ได้แก่ อำเภอเชียงของ อำเภอเชียงแสน และอำเภอแม่สาย โดยข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ระบุว่าในด้านศักยภาพนั้นอยู่บนแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor) ซึ่งสามารถไปทางเหนือเชื่อมโยงกับจีนตอนใต้ (มณฑลยูนนาน) ได้ทั้งทางบกและทางน้ำ โดยทางบกอาศัย 2 เส้นทาง ได้แก่ ถนน R3A (ผ่านด่านเชียงของ และ สปป.ลาว) และ R3B (ผ่านด่านแม่สาย และเมียนมา) สำหรับทางน้ำสามารถขนส่งโดยอาศัยแม่น้ำโขงโดยผ่านท่าเรือเชียงแสน (สีบพงศ์ สุขสม, 2558, ออนไลน์)

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงรายเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 26 คน ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์เกี่ยวกับพื้นที่ โดยวิธีเจาะจงจากผู้นำท้องถิ่นของพื้นที่ จังหวัดเชียงราย และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักเหตุผลเชิงตรรกะ เพื่อให้งานวิจัยชิ้นนี้มีความสมบูรณ์และสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ ผู้วิจัยได้ศึกษาตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก ละเอียด เต็มตรง และเชื่อถือได้ และเพื่อความสำเร็จของผลงานวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ กำหนดคำถามกึ่งโครงสร้าง โดยใช้คำถามให้ผู้สัมภาษณ์สอบถามผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งต้องการข้อมูลลึกที่เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ การสัมภาษณ์เจาะลึกแบบไม่เป็นทางการจึงเป็นวิธีการเก็บข้อมูลที่ต้องใช้กับประชากรขนาดเล็ก เช่น เก็บจากผู้ชำนาญงาน นักการเมือง นักวิชาการ นักธุรกิจ ผู้บริหารระดับสูง ซึ่งเป็นแบบธรรมชาติและสร้างบรรยากาศเป็นกันเองระหว่างผู้เก็บและผู้ให้ข้อมูล ไม่เร่งรัด สามารถเก็บข้อมูลปลีกย่อยที่น่าสนใจได้มากกว่าที่จะใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยมีแบบสอบถาม (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2538)

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เหตุผลตามหลักตรรกะ (Logical Reasoning) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา และแนวทางศึกษา ความคาดหวังของประชาชนในการดำเนินนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงราย จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยข้อมูลดังนี้

2.1 วิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis)

จากเอกสารที่เป็นหนังสือวิชาการ งานวิจัยในประเทศ และต่างประเทศที่เป็นเอกสารตำรา หนังสือและเอกสารในรูปของสื่ออิเล็กทรอนิกส์จากฐานข้อมูลออนไลน์ และอินเทอร์เน็ต แนวคิดทฤษฎีที่ศึกษา คือ ผู้วิจัยนำเสนอเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการวิจัยเรื่อง

ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของกลุ่มอนุภาคกลุ่มน้ำโขง (GMS) ประกอบด้วยประเด็นสำคัญๆ คือ แนวคิด และ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.2 ด้านการศึกษาระบบการนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 1) ด้านการค้าและการลงทุน 2) ด้านการเกษตร 3) ด้านสิ่งแวดล้อม และ 4) ด้านการท่องเที่ยว

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีระบบโลก (World System Theory)

เมื่อสังคมปัจจุบันมีลักษณะของการอยู่ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ขอบเขตประเทศที่มีการแบ่งปันจะลดความสำคัญลง การรวมตัวกันเพื่อสร้างเข้มแข็งให้กับตนเองและกลุ่ม ภูมิภาคของตนเองมีมากขึ้นจากการรวมตัวและกำหนดข้อตกลงอย่างเป็นทางการของกลุ่มประเทศในยุโรป การรวมตัวกันของประชาคมอาเซียนจะส่งผลกระทบต่อเวทีโลกอย่างชัดเจน โลกกลมสมัยได้กลายเป็นที่รวมของรัฐส่วนใหญ่ในโลกอย่างจริงจัง (ประทุมพร วัชรเสถียร, 2551) ในขณะเดียวกันด้วยผลจากความเจริญสูงสุดของเทคโนโลยีทางการขนส่งคมนาคมและสารสนเทศ ก่อนหน้านี้ในศตวรรษก่อนๆ เเวทีโลกเป็นเพียงที่รวมของภูมิภาคต่างๆ ซึ่งตั้งอยู่แยกกันแต่ละภูมิภาคประกอบด้วยหน่วยการเมืองในระดับอาณาจักร รัฐ หรือท้องถิ่น ซึ่งมีการติดต่อในระดับภายในอย่างจำกัดมาก ดังนั้นผลของการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดในแต่ละภูมิภาคจะไม่แผ่ขยายไปกระทบถึงภูมิภาคอื่นเพราะไม่มีช่องทางหรือพาหนะที่จะนำไปยกตัวอย่าง ก่อนศตวรรษที่ 16 เหตุการณ์ใดๆ ในซีกโลกภาคตะวันตก (Western hemisphere หมายถึง ทวีปอเมริกาเหนือ-ใต้) จะไม่มีผลกระทบต่อจิตใจของรัฐสุโขทัย หรือรัฐศรีวิชัย หรืออาณาจักรจันทรเกษมในราชวงศ์หยวนในทวีปเอเชีย (ประภัสสร เทพชาตรี, 2554)

2. ทฤษฎีวิวัฒนาการการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Evolutionary Theories of Social Change)

เป็นทฤษฎีหนึ่งที่อธิบายปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นกับชุมชนที่มองว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมเป็นกระบวนการที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาอย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับ การเปลี่ยนแปลงจากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่งของสังคมในลักษณะที่มีการ

พัฒนาและก้าวหน้ากว่าขั้นที่ผ่านมาเป็นการเปลี่ยนแปลงจากสังคมที่มีรูปแบบเรียบง่ายไปสู่รูปแบบที่ซับซ้อนขึ้นและมีความเจริญก้าวหน้าไปเรื่อยๆ จนเกิดเป็นสังคมที่มีความสมบูรณ์ ความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความชำนาญเฉพาะอย่าง (Specialization) จากการแบ่งงานกันทำในสังคมและมองสังคมเป็นอินทรีย์ (Organisms) ที่มีความซับซ้อนประกอบด้วยส่วนต่างๆ ที่แต่ละส่วนมีความชำนาญพิเศษแตกต่างกันมาอยู่รวมกัน นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการยึดเหนี่ยวทางสังคม (Social Solidarity) ว่าเป็นสิ่งที่ทำให้คนในสังคมมีที่ยึดถือร่วมกันและทำให้สังคมอยู่รอดได้ โดยมองว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเริ่มต้นจากสังคมขนาดเล็กหรือสังคมชนบทที่มีการยึดเหนี่ยวทางสังคมเป็นแบบกลไก (สืบทอด, 2558, ออนไลน์)

3. ทฤษฎีโลกาภิวัตน์ (Globalization Theory)

ทฤษฎีองค์การฐานการเรียนรู้รัฐประศาสนศาสตร์ในยุคโลกาภิวัตน์ ทฤษฎีองค์การ ซึ่งบุญทัน ดอกไธสง (2553) กล่าวว่า หมายความว่า โครงสร้างและระบบพฤติกรรมมนุษย์ การมีส่วนร่วมทำกิจกรรมและมีค่าใช้จ่าย ดังนั้นองค์การจึงมีบทบาทสำคัญในการศึกษาในสาขารัฐประศาสนศาสตร์เพราะเป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบราชการเป็นองค์กรระดับใหญ่ซึ่งหลักการบริหารใดๆ ย่อมมีองค์การเป็นพื้นฐานรองรับในลักษณะ SML โดยที่ S= Small organization, M= Medium organization และ L= Large organization ซึ่งระบบการบริหารโรงงานและอุตสาหกรรมจะนำมาเป็นตัวแบบศึกษาหรือเปรียบเทียบระหว่างองค์การภาครัฐเป็นลักษณะนำความรู้และหลักการมาใช้ในองค์การนั้นๆ เพื่อความสำเร็จ ดังนั้นพัฒนาการทฤษฎีองค์การ 4 ระบบ คือ 1) ระบบประเพณีนิยม คือ ทฤษฎีองค์การประเพณีนิยม ได้แบ่งออกเป็น (1.1) การบริหารระบบราชการ (1.2) การบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ (1.3) ทฤษฎีการบริหาร 2) ระบบมนุษยนิยม คือ การบริหารเน้นความสำคัญของมนุษย์ 3) ระบบใหม่ คือ การบริหารยุคใหม่ยุคโลกาภิวัตน์ (ทฤษฎีระบบ) และ 4) ระบบที่ 4 การบริหารราชการโดยใช้หลักการปรับตัว ในขณะที่ สมพงศ์ ชูมาก (2552) ได้ให้ความเห็นว่า ระบบระหว่างประเทศในปัจจุบัน คือ จากทศวรรษที่ 1990 จนถึง ทศวรรษแรกแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นระบบระหว่างประเทศยุคหลังสงครามเย็น (post-cold war) และในยุคโลกาภิวัตน์ (globalization) ซึ่งได้เปลี่ยน

แปลงไปจากระบบที่เป็นอยู่ก่อนหน้านี้อย่างมาก และพลังผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมีหลายประการลักษณะเด่น ๆ ของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศยุคปัจจุบัน ได้แก่ โลภยุคไร้พรมแดน

4. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ

ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายสาธารณะและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องอยู่หลายทฤษฎีในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงระบบนั้น สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2550) ได้อธิบายโดยอาศัยกรอบความคิดเชิงระบบ (System Theory) ตามแนวความคิดของ David Easton จะทำให้เห็นภาพความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายสาธารณะและสิ่งแวดล้อม เช่นเดียวกันกับ บุญทัน ดอกไธสง (2557) ให้ความเห็นว่า นโยบายการเชื่อมโยงระหว่างประเทศคือ ไทย เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา เวียดนาม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ AEC ในกลุ่มแม่น้ำอิรวดี เจ้าพระยา แม่โขง เรียกการประชุมว่า แอคมเมคส์ (ACMECS) เป็นการวางแผนร่วมกันทางเศรษฐกิจในประเด็นสำคัญประกอบด้วย 1) เพื่อส่งเสริมโลจิสติก การขนส่ง แรงงาน ความรู้ พลังงาน การท่องเที่ยว และธนาคาร 2) การจัดตั้งเมืองแฝด ที่มีชายแดนติดกัน 3) การใช้หนึ่งวิซ่าร่วมกันและการทำสัญญา Contracted farms คือ การไปเช่าที่ดินปลูกพืชที่ขาดแคลนในประเทศนั้นๆ แล้วซื้อสินค้านั้นหรือทำสัญญาซื้อขายผลผลิตจากประเทศนั้นตามระยะเวลาที่ตกลงกัน ซึ่งผลการประชุม แอคมเมคส์ จาก พ.ศ. 2546 มี 4 ประการ ซึ่งยังรอกัมพูชาเข้ามาเป็นสมาชิก และการประชุมครั้งสุดท้าย 5 ประเทศ ที่ เวียดนามและการประชุมระดับผู้นำประเทศในนคร เวียงจันทน์ เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2556 เพื่อเน้นโอกาสการสร้างงาน ลดความแตกต่างของรายได้เพื่อเสริมสร้างสันติภาพ สร้างความมั่นคงร่วมกัน ให้ทุกฝ่ายมีการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้เพื่อศึกษานโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจจังหวัดเชียงราย เพื่อศึกษาผลการตอบสนองนโยบายการเปิดเขตเศรษฐกิจพิเศษ เช่นเดียวกันกับการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษอื่นเพียงแต่ผลของการใช้นโยบายของรัฐบาลอาจส่งผลตามมาแตกต่างกัน สืบเนื่องจากแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันทั้งทางด้านภูมิศาสตร์ โครงสร้างธุรกิจ

พื้นฐาน วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อของผู้คนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกันจากการเก็บรวบรวมข้อมูลตามหลักการระเบียบวิธีวิจัยซึ่งยึดแนวนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงรายในแต่ละด้านแล้วพบการพัฒนาแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านการค้า และด้านการลงทุน เนื่องมาจากการเปิดใช้สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 นั้นจะเป็นผลดีต่อการค้าและการลงทุน เป็นการส่งเสริมภาคอุตสาหกรรมการเกษตรให้มีความก้าวหน้ามากขึ้น สินค้าเกษตรที่ในชนบทที่เคยห่างไกลความเจริญสามารถเข้าถึงตลาดในตัวเมืองได้ง่ายขึ้น ในขณะเดียวกันสินค้าประเภทเดียวกันจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สปป.ลาว เมียนมาร์ และสาธารณรัฐประชาชนจีน ก็จะถูกขนส่งไปขายตามตลาดได้สะดวกมากยิ่งขึ้นจะทำให้เกิดการแข่งขันทางการค้าที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนผู้บริโภคที่มีโอกาสเลือกบริโภคสินค้าที่ได้รับประโยชน์สูงสุดการพัฒนาธุรกิจการเกษตรที่ทันสมัยส่งผลให้เกิดการจ้างงานมากขึ้น เช่นธุรกิจ SMEs สถาบันการเงิน สถาบันพัฒนาแรงงานฝีมือเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องจากการใช้พื้นที่ได้รับความเห็นจากหลายฝ่าย เช่น หัวหน้าฝ่ายบริหารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพห้วยซ้อเห็นว่าอุตสาหกรรมใหม่ยังไม่เกิดในพื้นที่ของการเปิดใช้สะพานมิตรภาพไทย-ลาว สภาพธุรกิจยังคงซบเซา กลับตรงกันข้ามร้านค้าที่เปิดใหม่หลายร้านปิดกิจการลงเนื่องจากไม่มีลูกค้าไปใช้บริการ ธุรกิจไม่สามารถจะดำเนินต่อไปได้ สิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นในพื้นที่การใช้สะพานคือการขนส่งที่ใช้สะพานเป็นการเชื่อมโยงระหว่างไทย-ลาว ทางด้านผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนบ้านหมอกให้ความเห็นว่าแนวโน้มจะเกิดอุตสาหกรรมใหม่เพิ่มขึ้น เนื่องจากการคมนาคมขนส่งมีความสะดวกมากขึ้น นอกจากนี้การสื่อสารก็มีความสะดวกสบายจะเกิดกิจต่อเนื่องเพิ่มมากขึ้น ในทำนองเดียวกันจากการให้ความเห็นของครูในโรงเรียนเวียงหมอกตำบลห้วยซ้อ เห็นว่า น่าจะเกิดอุตสาหกรรมใหม่ขึ้นมาเมื่อระบบการขนส่งสินค้าระบบโลจิสติกส์ อุตสาหกรรมบริการ การอุปโภคบริโภคที่สามารถส่งสินค้าไปยังประเทศเพื่อนบ้านได้มากขึ้นและรวดเร็วขึ้นโดยการใช้สะพานข้ามจะสะดวกกว่าทางน้ำซึ่งแต่เดิมก่อนที่จะเปิดใช้สะพาน ความเห็นของนายกเทศมนตรีตำบลห้วยซ้อ เห็นว่าหากอุตสาหกรรม

หลักดำเนินไปได้ด้วยดีก็จะส่งผลให้เกิดการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมอื่นตามมาอย่างต่อเนื่อง เช่นการลงทุนด้านคมนาคมขนส่ง ธุรกิจโรงแรมเพื่อรองรับธุรกิจการท่องเที่ยว ธุรกิจบริการร้านอาหาร อีกด้านหนึ่งก็จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนก็จะเปลี่ยนแปลงไป เดิมประชาชนประกอบอาชีพการเกษตรซึ่งมีรายได้ต่อปีไม่สูงมาก ผลผลิตทางการเกษตรยังต้องพึ่งพาธรรมชาติเป็นหลัก เมื่อก่อนมีราคาสูงขึ้นจากการพัฒนาเมืองจะเป็นการจูงใจให้เกษตรกรที่เป็นเจ้าของที่ดินรายย่อยยอมตัดสินใจขายที่ดินเพื่อแลกกับจำนวนเงินที่สูงกว่าการทำเกษตรแบบดั้งเดิมและเปลี่ยนอาชีพไปเป็นกรรมกรในโรงงานในที่สุด

2. ด้านการเกษตร ความเห็นจากผู้บริหารด้านการพัฒนาอุตสาหกรรม และการลงทุนทางค้าเกษตรก็จะเพิ่มสูงขึ้นจะมีการพัฒนาธุรกิจการเกษตรสูงขึ้น และทำให้ไทยได้รับการพัฒนาธุรกิจการเกษตรให้ทันสมัยมากขึ้น รวมไปถึงธุรกิจการขนส่ง มีการครอบครองที่ดินของนายทุนมากขึ้น เปลี่ยนพื้นที่การเกษตรเป็นป่าคอนกรีต มีอาคารบ้านเรือนเพิ่มมากขึ้น สภาพความเป็นอยู่ในชีวิตแบบสังคมเมืองมากขึ้น นักท่องเที่ยวถือเป็นทางผ่านมากกว่าแวะท่องเที่ยวของ ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์บางคนเห็นว่ามีนักท่องเที่ยวมากขึ้นและชุมชนที่อยู่ใกล้สะพานฯ จะมีการจ้างงานมากขึ้น มีการลงทุนด้านการเกษตรแลกเปลี่ยนวิถีทางการลงทุนที่แตกต่างกัน ในขณะเดียวกันอาจจะเกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมเนื่องจากมีนักลงทุนเข้ามาลงทุนการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดมลภาวะทางน้ำ มีการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำนอกจากนี้ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการเกษตรในพื้นที่เห็นว่า ด้านการท่องเที่ยวจะมีนักท่องเที่ยวเข้าท่องเที่ยวมากขึ้น โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากสาธารณรัฐประชาชนจีนตอนใต้ คุณมิ่ง และสาธารณรัฐประชาชนลาว ซึ่งการเดินทางตามเส้นทางผ่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาวได้รับความสะดวกมากยิ่งขึ้น ผลกระทบที่ตามมาของภาคเกษตรจะมีทั้งด้านบวกและด้านลบ ด้านบวกคือเกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตการผลิตลงเนื่องจากการคมนาคมขนส่งมีความสะดวกมากขึ้นและการเปิดกว้างด้านการตลาดสินค้าเกษตรจังหวัดเชียงรายมีสินค้าเกษตร เช่น ยางพารา มันสำปะหลัง และพืชไร่อื่นๆ เมื่อ

เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่พื้นที่มีการพัฒนา กลายเป็นแหล่งความเจริญที่เข้าถึงจึงเป็นไปตาม กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

3. ด้านสิ่งแวดล้อม การพัฒนาพื้นที่เขต เศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงรายไม่ได้ส่งผลกระทบต่อ ด้านสิ่งแวดล้อมที่สภาพความเป็นธรรมชาติถูกทำลายลง ไปเท่าไรนั้น แต่ในด้านสภาพสังคมของจังหวัดเชียงราย ของไทย และประเทศเพื่อนบ้าน สปป.ลาว เมียนมาร์ และจีนก็ย่อมได้รับผลกระทบไปด้วยด้วยเหตุที่มีความ เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ผลกระทบ ด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นมาและจะส่งผลกระทบโดยตรง กับประชาชนใน จังหวัดเชียงรายและจังหวัดใกล้เคียง เช่น อุบัติภัยที่เกิดจากการจลาจลครั้ง ที่มีจำนวน รถยนต์เพิ่มมากขึ้น นอกจากอุบัติเหตุขนาดใหญ่ที่ไม่ ปฏิบัติตามกฎหมายจราจร บรรทุกน้ำหนักเกินกีด จะ ทำให้เกิดอุบัติเหตุร้ายแรงแล้วยังจะทำให้เกิดความ เสียหายต่อทรัพย์สินของทางราชการ นอกจากสภาพ เศรษฐกิจในพื้นที่จะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมหลายด้าน กรณีเจ้าของที่ดินรายเดิมได้ขายที่ให้กับนายทุนไปก่อนหน้านั้นหลายปีแล้วตั้งแต่ตอนที่ราคาที่ดินยังมีราคาถูกอยู่ ปัจจุบันเจ้าของที่ดินไม่มีที่ทำกินต้องกลายเป็นผู้ใช้ แรงงานเป็นลูกจ้างของนายทุน ในด้านสังคมก็จะมี ปัญหาความยากจน ปัญหาอาชญากรรมเพิ่มมากขึ้น สภาพบ้านเมืองไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ปัญหาเสพ ติด สอดคล้องกับความเห็นของผู้บริหารโรงพยาบาล ห้วยซ้อเห็นว่านโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ของจังหวัดเชียงราย นั้นทำให้การเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจดีขึ้นก็จริง แต่ขณะเดียวกันปัญหาสภาพ แวดล้อมทางสังคม เช่น ยาเสพติด อาชญากรรมต่างก็จะ เพิ่มขึ้น การส่งผลกระทบในทางที่ดีตามมา คือ การ เพิ่มรายได้ให้กับท้องถิ่น การคมนาคมขนส่ง การค้า การ ท่องเที่ยวตามมา ซึ่งเกิดขึ้นทั้งด้านบวกและด้านลบ

4. ด้านการท่องเที่ยว ในปี พ.ศ. 2561 จังหวัด เชียงราย มีจำนวนนักท่องเที่ยวรวม มากเป็นอันดับสอง ของจังหวัดในภาคเหนือ ซึ่งรองจากจังหวัดเชียงใหม่ จำนวนนักท่องเที่ยวประมาณ 3,600,000 คน เป็น ชาวต่างชาติราว 620,000 คน สร้างรายได้ให้กับจังหวัด เชียงรายประมาณ 28,500 ล้านบาท มีท่าอากาศยานท่า อากาศแม่ฟ้าหลวงเป็นศูนย์ของการเดินทาง เศรษฐกิจ ของจังหวัดเชียงรายมาจากภาคเกษตรกรรมเป็นหลัก

โดยมาจากการเกษตร การป่าไม้ และประมง ซึ่งมีมูลค่า รวมกว่า 32,500 ล้านบาท แนวโน้มด้านการท่องเที่ยว ของจังหวัดเชียงรายมีแนวโน้มที่จะเป็นไปในทิศทางที่ดี มีนักท่องเที่ยวจีนนิยมที่เดินทางผ่านเส้นทางสะพาน มิตรภาพฯ มากขึ้น โดยนิยมไปเที่ยวทั้งในจังหวัด เชียงราย และเดินทางต่อไปยังจังหวัดเชียงใหม่ และ สถานที่ท่องเที่ยวในภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย โดยมี ทั้งการนำรถเดินทางมาเอง และใช้บริการบริษัททัวร์ แต่ จากการลงพื้นที่ทำวิจัย ก็พบว่ามีปัญหามากมายที่ ทำ ทายการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว เช่น ยุทธศาสตร์การ พัฒนาด้านการท่องเที่ยวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง จากส่วนกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การ ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวหรือการสร้างจุดดึงดูด ด้านการท่องเที่ยว ปัญหาการย้ายจุดบริการประทับตรา หนังสือเดินทางหรือพาสปอร์ตและวีซ่า จากท่าเรือเก่า ไปยังด่านพรมแดนเชียงของ ซึ่งอยู่ห่างจากตัวอำเภอ เชียงของประมาณมากกว่า 10 กิโลเมตร จึงทำให้อ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะใช้วิธีข้ามไปยังประเทศลาว แทนที่ โดยทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวที่อำเภอเชียงของ ลดลง ส่งผลกระทบต่อประชาชนที่ประกอบอาชีพขับรถ รับจ้าง เรือรับส่งผู้โดยสาร มีนักท่องเที่ยวมาใช้บริการ น้อยลงและร้านขายสินค้าในตัวอำเภอเชียงของเจียบ เห่ง ซึ่งได้รับผลกระทบตั้งแต่ปลายปีที่มีการเปิดใช้ สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 ซึ่งก็เป็นโจทย์ใหญ่ ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในการที่จะร่วมกันเพื่อพัฒนาศักยภาพการ ท่องเที่ยวให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวกลับมา หลังจาก สะพานใหม่เปิดใช้

อภิปรายผล

งานวิจัยเรื่อง นโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ พิเศษจังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษานโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ พิเศษของจังหวัดเชียงรายที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต ของประชาชน

2. เพื่อศึกษาการพัฒนาความสัมพันธ์ทาง เศรษฐกิจการค้าการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน อันจะ ส่งผลกระทบต่อประชาชนของแต่ละประเทศที่มีส่วนได้ เสียจากการใช้นโยบายการพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจ พิเศษจังหวัดเชียงราย

การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัด เชียงรายที่จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ด้าน การค้าและการลงทุนเป็นการสะท้อนให้เห็นว่านโยบาย การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการ พัฒนาพื้นที่จังหวัดเชียงรายอย่างเห็นได้ชัดจนแต่การ พัฒนาการทางเศรษฐกิจที่ดูเหมือนว่าจะมีความคึกคัก ขึ้นนั้นเกิดจากการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานจาก ภาครัฐเป็นสำคัญในระยะแรกเพื่อเป็นรากฐานที่มั่นคงให้ ภาคเอกชนได้ต่อยอดในอนาคต สิ่งสำคัญที่จะตามมา หลังจากที่มีรัฐประกาศเป็นนโยบายให้พื้นที่จังหวัด เชียงรายเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแล้ว การนำนโยบายไป ปฏิบัติของฝ่ายบริหารมีความพร้อมและความเข้าใจถึง นโยบายที่สำคัญดังกล่าวมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ ความสามารถในการแข่งขันของประชาชนนักลงทุนชาว ไทยมีความรู้ความสามารถ และความได้เปรียบทางการ ค่าการลงทุนภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เป็นเรื่องที่ต้อง วิเคราะห์จากข้อเท็จที่เกิดขึ้นในพื้นที่ กรณีสินค้าเกษตร จากประเทศจีนวางขายเกลื่อนในตลาดทั้งในตัวจังหวัด เชียงรายและตลาดตามแนวชายแดนไทย ผลไม้จาก ต่างประเทศราคาถูกกว่าผลไม้ไทยหลายเท่าตัว ทั้งๆ ที่ สินค้าจากต่างประเทศเหล่านั้นต้องผ่านการเดินทางด้วย การขนส่งระยะหลายร้อยกิโลเมตร แต่ราคาจำหน่ายถูก กว่าราคาผลไม้ที่ปลูกในพื้นที่ของไทยเอง ปัจจัยเหล่านี้ เป็นตัวสะท้อนถึงต้นทุนการผลิตของสินค้า ส่งมาขาย จากแดนไกลแต่ยังดีตลาดสินค้าท้องถิ่นซึ่งมีราคาแพง กว่า หากเป็นเช่นนี้ผู้บริโภคก็ย่อมที่จะเลือกซื้อสินค้าที่ ราคาถูกกว่าไว้ก่อนอย่างแน่นอน

ด้านการเกษตร เกษตรกรไทยในพื้นที่จังหวัด เชียงราย ภายใต้ความร่วมมือระหว่าง 6 ประเทศ คือ ไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน (ยูนาน) หรือ ที่เรียกว่าประเทศในกลุ่มอนุภาคลุ่มน้ำโขง (The greater Mekong Subregion Economic Cooperation: GMS) ซึ่งมีแนวพรมแดนที่ติดกันและมีเจตนารมณ์ที่จะร่วมมือกัน ทางเศรษฐกิจเพื่อความกินดีอยู่ดีของประชาชน โดยมี วิสัยทัศน์ “เพื่อมุ่งสู่การเป็นอนุภาคที่เจริญรุ่งเรืองและ เป็นหนึ่งเดียวกัน” และเพื่อหาทางร่วมมือกันในการ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านต่างๆของการพัฒนา นโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจะมีความ เชื่อมโยงในหลายมิติ เช่นโครงสร้างพื้นฐานด้าน คมนาคมมีการก่อสร้างเส้นทางใหม่เพื่อเชื่อมต่อกับ

ภูมิภาคอื่นซึ่งโครงข่ายเส้นทางคมนาคมนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อสร้างระบบการขนส่งให้ครบวงจร มีโอกาสพัฒนา ขยายห่วงโซ่มูลค่าการผลิต ของจังหวัดเชียงราย ได้แก่ อำเภอเชียงของ อำเภอเชียงแสน และอำเภอแม่สาย โดยข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ระบุว่าในด้านศักยภาพนั้นอยู่บนแนวระเบียง เศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor) ซึ่งสามารถไปทางเหนือเชื่อมโยงกับจีนตอนใต้ (มณฑล ยูนนาน) ได้ทั้งทางบกและทางน้ำ โดยทางบกอาศัย 2 เส้นทาง ได้แก่ ถนน R3A (ผ่านด่านเชียงของ และ สปป. ลาว) และ R3B (ผ่านด่านแม่สาย และเมียนมา) สำหรับ ทางน้ำสามารถขนส่งโดยอาศัยแม่น้ำโขงโดยผ่านท่าเรือ เชียงแสน การพัฒนาโครงข่ายด้านการขนส่งดังกล่าวจะ ส่งผลดีให้การพัฒนาศรษฐกิจเกษตร สามารถส่งผล ผลิตทางการเกษตรจากแหล่งผลิตเข้าสู่โรงงาน อุตสาหกรรมและการกระจายสินค้าถึงผู้บริโภคได้สะดวก รวดเร็ว ภายใต้ข้อจำกัดในการแข่งขันหรือความรู้ ความสามารถของผู้ประกอบการไทย ต้นทุนการผลิต ความรู้ความสามารถแรงงานฝีมือด้านทรัพยากรมนุษย์ จะเป็นตัวชี้วัดความได้เปรียบ เสียเปรียบ หากการ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีเป้าหมายให้คนในชาติมี รายได้ มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่ความสามารถใน การแข่งขันสู้กับประเทศเพื่อนบ้านไม่ได้ นั่นก็แสดงให้เห็นถึงการเสียโอกาสของคนไทยเพราะเขตเศรษฐกิจ พิเศษยอมเป็นการสร้างเงื่อนไขอย่างเสรีที่เกิดขึ้นใน ภูมิภาค การลงทุนจากต่างประเทศก็ดี การนำเข้าและ ส่งออกสินค้าจะตกอยู่ภายใต้การแข่งขัน ประเทศที่มี ความพร้อมหรือเข้มแข็งกว่าจะได้เปรียบและกอบโกย เอาทรัพยากรของชาติไปได้ง่าย

ด้านสิ่งแวดล้อมเมื่อพิจารณาภาพรวมจากการที่ องค์การระหว่างประเทศและรัฐบาลต่างประเทศอื่นๆ ที่ ให้การช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา โดยที่ผ่านมานั้น GMS ได้มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมในอนุภูมิภาคตามแนว พื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจแล้ว 3 แนวหลัก คือ แนวพื้นที่ เศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor) เชื่อมโยงพม่า-ไทย-ลาว-เวียดนาม แนวพื้นที่ เศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor) เชื่อมโยงไทย-พม่า-ลาว-จีน และแนวพื้นที่เศรษฐกิจ ตอนใต้ (Southern Economic Corridor) เชื่อมโยงไทย- กัมพูชา-เวียดนาม รวมถึงการอำนวยความสะดวก

การค้าและการขนส่งข้ามพรมแดน ผ่านความตกลงว่าด้วยเขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA) นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจเมืองหน้าด่านทางตอนเหนือของประเทศไทยที่เป็นประตูสู่กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS) ในการพัฒนามาตามนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงรายเมื่อพิจารณาหลักทางภูมิศาสตร์จังหวัดเชียงราย ถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาเมื่อเป็นเช่นนี้จุดแข็งของการพัฒนาก็คือสภาพความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี คือความเจริญที่เน้นไปในทางวัตถุที่มองเห็นได้ สัมผัสได้ แต่หากพิจารณาให้ลึกลงไปถึงการเปลี่ยนแปลงทางการสภาพเมื่อมีการก่อสร้างเส้นทางสายใหม่ ๆ เกิดขึ้น ย่อมที่จะต้องมีการทำลายสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติลงที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การถมแหล่งน้ำ คู คลองตามธรรมชาติ การเปลี่ยนเส้นทางน้ำ ผลที่ตามมา คือ เกิดความแห้งแล้งเนื่องจากต้นไม้ถูกทำลาย เกิดภาวะน้ำท่วมอันเนื่องมาจากการทำลายแหล่งน้ำ เส้นทางน้ำ สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นตามมาพร้อม ๆ กับการพัฒนาประเทศที่เป็นปัญหากับสิ่งแวดล้อม การดำเนินนโยบายที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวจะก่อให้เกิดผลกระทบทางสังคมด้านอื่นตามมา

สำหรับด้านการท่องเที่ยวประเทศไทยมีจุดขายในด้านการท่องเที่ยวหลายประการอันเนื่องมาจากการที่ประเทศไทยมีภูมิประเทศที่สวยงาม มีทรัพยากรธรรมชาติเป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพียงแต่มีองค์การบริหารทรัพยากรเหล่านี้ให้สอดคล้องกับการพัฒนาด้านอื่นให้ส่งเสริมซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ ก็ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเงินตราต่างประเทศเข้ามาจับจ่ายใช้สอยก็จะเป็นการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ผลประโยชน์อยู่กับประเทศไทยเป็นสำคัญ แต่หากการจัดการเรื่องการท่องเที่ยวไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ นักท่องเที่ยวก็ไม่เดินทางมาท่องเที่ยว หรือการที่มีนักท่องเที่ยวหลั่งไหลเข้ามาท่องเที่ยวมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติไปอย่างขาดความรู้ที่จะปกป้องรักษาไว้ นอกจากเป็นการทำลายแล้วความเสียหายที่ตามมาก็จะยากที่จะเยียวยาแก้ไข เช่น กรณีไม่มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย บังคับเหล่านี้เป็นการบ่อนทำลาย และเป็นปฏิปักษ์ต่อการพัฒนาทั้งสิ้น

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง นโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษานโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดเชียงรายที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน และเพื่อศึกษาการพัฒนาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจการค้าการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน อันจะส่งผลกระทบต่อประชาชนของแต่ละประเทศที่มีส่วนได้เสียจากการใช้นโยบายการพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย

ดังที่กล่าวมาข้างต้น นโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษที่รัฐบาลกำหนดขึ้นเพื่อเป็นเขตพื้นที่ส่งเสริมการค้าการลงทุนตามพื้นที่ภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศในขณะเดียวกันประเทศเพื่อนบ้านที่มีเขตพื้นที่ติดต่อกันกับประเทศไทย เช่น เมียนมาร์ สปป.ลาว ก็มีนโยบายกำหนดเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษเช่นเดียวกัน ดังนั้นนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษจึงเปรียบเสมือนนโยบายความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่มีการประสานสัมพันธ์กัน เป็นโครงการระหว่างประเทศโดยเฉพาะประเทศเมียนมาร์ได้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งสำคัญในประวัติศาสตร์เมื่อ พ.ศ. 2558 ที่ผ่านมา สิ่งสำคัญมากกว่านั้นเมียนมาร์ได้มีการปฏิรูปตนเองครั้งใหญ่ จะเห็นได้ว่ารัฐบาลเมียนมาร์ได้สนับสนุนให้เด็กได้รับการศึกษาเพิ่มมากยิ่งขึ้น (ธนท ธัญพงศ์ไพบูลย์ และคณะ, 2560, หน้า 29) จะทำให้ประชาชนชาวเมียนมาร์มีการพัฒนาความก้าวหน้าด้านทรัพยากรมนุษย์จะเป็นบทพิสูจน์ถึงความสำเร็จของการแข่งขันกับประเทศไทยด้วยการดำเนินนโยบายด้านเศรษฐกิจในอนาคตจะระหว่างเมียนมาร์กับไทยนั้น จะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีปัจจัยอะไรที่เป็นปัจจัยเสริมช่วยส่งผลให้การดำเนินนโยบายได้บรรลุเป้าหมาย และในขณะเดียวกันมีปัจจัยอะไรที่เป็นอุปสรรค จังหวัดเชียงรายเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษได้ผ่านระยะเวลาการดำเนินงานมาและกว่า 5 ปีแต่ความคืบหน้าของโครงการยังไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร ด้านโครงสร้างพื้นฐาน เส้นทางคมนาคมอาจจะทำให้มองเห็นเค้าโครงของความคืบหน้า การขยับตัวภาคเศรษฐกิจอื่นดูเหมือนจะมีความคึกคักมากขึ้น เช่น การท่องเที่ยวการค้าตามแนวชายแดน ภาคธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ยังไม่มี ความชัดเจน แต่การซื้อขายที่ดินเพื่อเก็งราคา

หรือเพื่อเตรียมโครงการใหญ่ได้รับความสนใจ ทำให้ราคาที่ดินขยับตัวเพิ่มขึ้น รวมทั้งการเคลื่อนย้ายประชากรจากภูมิภาคอื่นเข้าสู่จังหวัดเชียงใหม่มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการค้าและการลงทุน ควรกำหนดให้มีกฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ ที่เป็นการส่งเสริมการลงทุนให้มากขึ้น เช่นส่งเสริมการลงทุนในกลุ่ม Start- up Firms
2. ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการประหยัดพลังงานเพื่อสร้าง Green Productivity ภาครัฐสร้างความตื่นตัวและความเข้าใจผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น ผลิตภัณฑ์พลาสติกชีวภาพ
3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมในภาพรวม เช่น การสร้างความร่วมมือถ่ายทอดเทคโนโลยีระหว่างประเทศ เสริมสร้างโครงการความร่วมมือโลจิสติกส์พาร์กเกอร์ระหว่างประเทศในกลุ่มประเทศ GMS
4. โครงการวิจัยระหว่างประเทศเป็นความร่วมมือทางวิชาการ การวิจัยเพื่อพัฒนาด้านต่าง ๆ ที่เป็นปัญหา

เอกสารอ้างอิง

- จังหวัดเชียงใหม่. (2563). จาก www.chiangrai.net
- ชนนท รัชพงษ์ไพบุลย์, เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต และพีระพงษ์ สิทธิอมร. (2560, กรกฎาคม-ธันวาคม). กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ของนักเรียนระดับปฐมศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ*, 6(2), 29-40.
- บุญทัน ดอกไธสง. (2553). *ขอบข่ายรัฐประศาสนศาสตร์ยุคโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- _____. (2557). *รัฐประศาสนศาสตร์ความเชื่อมโยง AEC ก้าวสู่ความมั่นคง 2020*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ประทุมพร วัชรเสถียร. (2551). *โลกร่วมสมัย ตอบคำถามของคนรุ่นใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ปาเจรา.
- ประภัสสร เทพชาตรี. (2554). *ประชาคมอาเซียน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เสมาธรรมวิกิจพิเดีย สารานุกรมเสรี.
- สมบัติ ชำรงธัญวงศ์. (2550). *นโยบายสาธารณะ แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- สมพงศ์ ชูมาก. (2552). *ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศยุคปัจจุบันทศวรรษที่ 1990 สู่ทศวรรษที่ 21*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สีบพงศ์ สุขสม. (2558, 2 ธันวาคม). *ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในกลุ่มอนุภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) กับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลจากการเปิดใช้สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 จังหวัดเชียงราย หนังสือพิมพ์ทรานสปอร์ตเจอร์นัล*. From <http://www.thailand-china.com/%End-ChinaNews/newsthai>
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2538). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.